

TĂRÂMUL DE BASM-COPILĂRIA

SCOALA GIM.,,GH.LAZAR ,,-ZALAU
PROF.INV. PRIMAR MARIAN GINA MARIANA

Tot ce ne înconjoară de la primii pași devine tărâm de basm. Brațele mamei sunt aripi de înger, tata e împăratul cel puternic și mărinimos, bunica este Sfânta Duminică, iar frații și prietenii au inimi iubitoare și ochi sinceri, lipsiți de viclenie, așa cum numai eroii poveștilor pot avea. Bucuria și nevinovăția, frumusețea și veselia, toată gingășia florilor de mai și limpezimea cerului senin le-a adunat Dumnezeu în sufletul și în privirea unui copil. Dacă am reuși să rămânem toată viața copii, fața lumii ar fi alta, zâmbitoare, plină de mulțumire și curăție. Nu ar mai fi lacrimi, nedreptăți sau războaie nemiloase. Cerul ar deveni un steag al păcii. Ar dispărea egoismul și lăcomia, ura și fățarnicia. Cele mai scumpe amintiri rămân amintirile copilăriei, când vioșia și pacea domnesc în inimile tuturor. Voi încerca, la rândul meu, să păstrez neatinse valorile adunate, ca o comoară de preț în inima mea, acum când mă pot bucura de acest dar care este copilăria. Din nefericire, cele mai frumoase povești au și personaje negative, întruchipate în zmei și balauri, care constat cu durere că pătrund uneori și în realitate, încercând să ne fure aureola copilăriei. Niciun copil nu merită să sufere. De aceea, unul dintre visele mele este să lupt pentru drepturile copiilor năpăstuiți de soartă, deoarece merită din plin o copilărie fericită!

O, copilărie, dulce nectar din floarea vârstelor, leagănul razei de soare ți-a dăruit visul, roua din pajiștea verde ți-a alinat setea, iar steaua călăuzitoare ți-a vegheat drumul. Ești vârsta marilor superlative pe care le merită viața, vârsta celei mai depline libertăți, vârsta viselor fără graniță, vârsta care trăiește prin flori și se exprimă prin exclamați. Copilăria este aidoma albinei care adună nectarul pentru a face miere. Orice copil este un trofeu pe care viața îl smulge morții în marea bătălie care durează de miliarde de ani și al cărei sfârșit nu se cunoaște încă. Copilăria este cea mai nevinovată, cea mai îngerească, dar în același timp și cea mai imorală, cea mai sadică vârstă a omului. Nu există nici un om care să nu-și amintească de această vârstă ca un vis dispărut cu care nimeni nu poate fi asemuit mai pe urmă. E vârsta în care orice copil dă voie imaginației să-și împlinească visurile și are dreptul la orice. Ea e frumoasă, candidă și ființele cele mai bune sunt cele care păstrează cel mai mult sau pierd cel mai puțin din această candoare și din această sensibilitate. Sentimentele față de copilărie împreună cu toate frumusețile ei sunt puse în mișcare de către neputință. Primele impresii despre copilărie au o importanță enormă și tot restul vieții noastre nu-i adesea altceva decât o urmare a. Ea este singurul moment al vieții în care trăim totul la maximă intensitate, în care plângem și râdem în aceeași zi, în care ne supărăm și iertăm după câteva momente, în care suntem singuri și totodată cu toată lumea. Apoi, odată cu trecerea anilor, toată această magie dispăre, făcând loc unei lumi mult mai serioase, o lume în care uităm să zâmbim, să ne bucurăm de tot ceea ce ne înconjoară și este frumos, ne pierdem bucuria jocului, libertatea și infinitul imaginației copilăriei. Ne spunem de multe ori că am da orice pentru a redeveni copii, și iată că acel moment poate să apară o dată cu momentul în care noi înșine devenim părinți și ne

imaginăm că o dată cu puiții noștri avem posibilitatea retrăirii acelor clipe magice ale copilăriei. Copilăria este cea mai fericită perioadă a vieții. Îi conferă acest privilegiu lipsa de griji, apoi dragostea celor din jur, posibilitatea de a năzui către tot ce este mai luminos sau mai greu de atins pe lume.

Indiferent de situația lui socială, copilul trebuie ocrotit, tratat cu căldură și dragoste, cu onestitate și înconjurat cu afecțiune, cu acea tandrețe de care simte nevoia numai el. Școala trebuie să fie factorul major de educație înaltă și pilduitoare. Educația este un proces complex și delicat, este o artă și o știință, o înțelepciune. Dacă până acum simțea că lumea era organizată în funcție de el, o dată sosit în școală, copilul constată un mediu afectiv neutru și observă că trebuie să-și ia răspunderea proprie pentru tot ceea ce va trăi aici: bucurii, satisfacții, dificultăți, mici necazuri. Important este rolul familiei, care trebuie să-l pregătească pe copil pentru acest moment. De asemenea, trebuie obișnuit să gândească că el se poate descurca foarte bine atunci când este lăsat singur, ori când învață alături de alți copii. El trebuie să știe clar de ce este necesar să meargă la școală: pentru a cunoaște alte lucruri, pentru a învăța și a scrie, pentru a vedea cum sunt alți copii, pentru că acolo este o lume a lor, a copiilor, creată pe măsura lor și pentru că acolo este doamna învățătoare care știe o mulțime de lucruri și care îi va învăța și pe ei tot ceea ce este necesar.

Este foarte important ca în calitate de învățătoare și de părinți să ținem cont de diferențele existente în individualitatea copiilor. Fiecare copil are o anumită personalitate și propriul său potențial intelectual, de aceea, copiii au nevoie să știe cine sunt și să-și formeze o idee clară a propriei identități, a sentimentului că sunt o persoană distinctă de altele, deosebită, specială, importantă; acest lucru presupune ca fiecare ființă umană să se respecte pe sine și să aibă grijă de ea însăși.

La vârsta copilăriei, în etapa școlară, copiii încep să devină conștienți de ei înșiși, ca ființe existente în lume și își formează involuntar o imagine despre sine în care sunt înscrise gradat și nedeslușit încă datele fizice și posibilitățile intelectuale. Prima imagine pe care și-o formează nu le aparține, ci este a celor din jur de la care ei o preiau. Este foarte important cu ce imagine despre ei pornesc în viață, deoarece în funcție de ea vor trăi dezinvolți sau complexați afectiv. În formarea imaginii de sine au un rol important părinții, școala, anturajul în care se dezvoltă copilul. Subaprecierea de către educatori, batjocura colegilor, utilizarea necenzurată de către părinți a unor expresii de genul „nu va ieși nimic din tine, ești un prost”, pot avea pentru un copil sensibil un efect dezastruos asupra motivării psihologice în viață. Înțelegând că valoarea sa este modestă, copilul nici nu va avea aspirații înalte, nu va dori un loc de frunte în societate, mulțumindu-se cu un loc modest în viață în loc să năzuiască la mai mult.

Pe măsură ce crește, copilul învață să recunoască și să înțeleagă sentimentele pe care ei și alți copii le examinează, iar aceste sentimente vor fi împărtășite cu alte persoane. Atitudinea adultului față de copil, aprobativă și mai ales participativă, amplifică disponibilitățile creative ale copilului. Numai un educator deschis, cald, apropiat, va stimula potențialul creativ al acestuia.

Creativitatea, ca produs, se caracterizează prin noutate, originalitate, aplicabilitate, armonie, relevanță. În general, la această vârstă, copilul are tendința de a-l imita pe celălalt și de a repeta cuvintele care au fost apreciate de adult. De aceea se impune orientarea școlarului spre original și util. Educatorul, părinte sau cadru didactic, va avea

grijă să aprecieze toate strădaniile copilului, chiar și atunci când ele nu corespund unor criterii riguroase, și să-l mobilizeze să-și finalizeze proiectele.

Ridicarea potențialului creativ al copiilor începe de la munca creatoare a cadrului didactic (pentru aceasta sunt necesare cunoștințe vaste, o bună pregătire și multă muncă).

Este adevărat că stimularea creativității, a originalității și a gândirii critice presupune o serie de riscuri pe care învățătoarea trebuie să și le asume, conștientă fiind că rezultatul final merită un asemenea preț. Niciodată nu este prea târziu pentru cunoașterea, stimularea, educarea și dezvoltarea creativității. Dar cu cât această acțiune începe la o vârstă mai mică și continuă de-a lungul anilor, cu atât va fi mai productivă, conducând la obținerea unor realizări creative mai valoroase. Dezvoltarea creativității presupune stimularea la copii a curajului de a emite ipoteze, chiar hazardate, capacitatea de a aprecia în ce măsură este plauzibilă o anumită ipoteză, de a elabora o strategie de lucru și nu de a aștepta de-a gata soluțiile adulților.

Creativitatea nu trebuie confundată cu talentul, îndemânarea sau inteligența. Creativitatea nu înseamnă a face ceva neapărat mai bine decât ceilalți; înseamnă a gândi, a descoperi și a imagina. Ideile creative se regăsesc în stimularea potențialului creativ. Avem în vedere dinamismul, impetuositatea și expresivitatea proprii acestei vârste, acel frează permanent sau acea vibrație și eferescență lăuntrică ce conferă copiilor note specifice de dinamism creativ, disponibilități de exteriorizare spontană și autoexpresie însuflețită, analoage oricărui elan creator.

Receptivitatea și curiozitatea copilului, bogăția imaginației, tendința sa spontană către nou, pasiunea pentru fabulație, dorința lui de a realiza ceva constructiv și creativ pot fi „alimentate” și împlinite efectiv. Beneficiul învățării creativității în școală face ca activitățile să fie mai eficiente, dând un farmec imaginației și învățării copiilor, care o sa dureze toată viața.

În acest sens, atmosfera sau climatul psiho-social în care își desfășoară activitatea copilul constituie aspectul hotărâtor. Rolul unui climat caracterizat prin deschidere și stil relaxat de creație, prin asigurarea libertății de afirmare și expresie independentă, prin recunoașterea și aprecierea pozitivă ca și prin încurajarea și promovarea efortului creativ pot participa în mod decisiv la dezvoltarea creativității copiilor.

Atmosfera stimulativă pentru creativitate presupune și o activizare specifică a copiilor prin angajarea lor în efortul de prelucrare și reorganizare a datelor, de generare a unor sisteme sau configurații noi, prin asigurarea unui dinamism intelectual și afectiv opus oricăror tendințe spre inerție și platitudine.

Dezvoltarea capacității de acțiune, îmbogățirea experienței senzoriale ca și evoluția întregului plan al cunoașterii, pot oferi elemente care să concure la acea expansiune subiectivă specifică și la acea independență acțională pe care o presupune potențialul creativ al copiilor. Însăși îmbogățirea repertoriului de experiențe și evenimente cu care se confruntă copilul poate conferi noi premise pentru cultivarea unor elemente de creativitate sau a unor componente ale potențialului creativ.

Pentru a asigura autoexpresia creatoare a individualității copilului, importantă este și „adaptarea constructivă la natura copilului” prin asigurarea în fapt a posibilităților de „desfășurare liberă a copilăriei lor, de a realiza în toată plenitudinea condițiile copilăriei, satisfacerea intereselor lor și exercitarea funcțiilor proprii vârstei lor.” Ca strategie generală de acțiune în stimularea creativității în învățământul școlar, este utilă

valorificarea în sistemul activităților instructiv-educative a condițiilor și principiilor învățării de tip creativ.

Jocul diactic, pentru a rămâne joc, adică pentru a fi antrenant și viii trebuie să includă elementele de joc. Acestea pot apărea și din îmbinarea activității cu unele situații imaginare, prin determinarea copiilor de a crea, lăsându-le liberă imaginația, încurajându-le spontaneitatea și dezvoltându-le spiritul de observație. Prin varietatea lor, prin crearea unor situații-problemă, ele dezvoltă spiritul de observație, de analiză, gândirea, memoria, înlătură monotonia și conformismul. Un dicton celebru spune: „omul este singura ființă care se joacă toată viața pentru că jocul este implicat în contextul vieții la toate vârstele. Poetul Lucian Blaga își imagina cele trei generații ca trei trepte: a jocului, a iubirii și a înțelepciunii, filozofând că jocul este înțelepciunea și iubirea copilului, cum iubirea este jocul și înțelepciunea tânărului, și cum înțelepciunea este iubirea și jocul bătrânului.”

Jocul și învățarea oferă copilului nenumărate prilejuri de a combina și recombina prezentările pe care le dispun propriile sale imagini, ascultând povești, basme, poezii, reconstruiește mental principalele momente ale narațiunii, le inversează, le omite, le amplifică și inventează altele noi.

Prin tot ceea ce are specific manifestarea liberă a opțiunilor, ideea libertății depline în acțiune, spiritul de independență generat și întreținut de ideea realei competențe, realizarea imediată a scopului, caracterul fictiv al acestuia și al acțiunii, precum și al mijloacelor implicate în acțiune, trăirile afective intense în tot timpul acțiunii, etc., jocul permite copilului să întrețină legătura permanentă cu realitatea cotidiană, să-i înțeleagă exigențele și să acționeze în modul propriu și creator, în lumea în care trăiește.

Materialele didactice bogate și atractive, indicațiile verbale, descrierile adultului amplifică manifestările creative ale copilului în joc, în desen, în povestea creată. Un mijloc important pentru a-l face pe copil să acționeze într-o direcție sau alta pentru a-i mobiliza întregul potențial psihic, constă în a-l introduce în diverse activități și situații care să-l determine la o participare activă. Practic, fiecare tip de joc poate activa potențialul creativ al școlarului, dar nouă ne revine sarcina, în primul rând, să ținem cont de solicitările societății de astăzi, de avansare pe scara modernismului, care conduc la schimbări și în modul de joacă al copiilor. Prin joc, copiii pot ajunge la descoperiri de adevăruri, își pot antrena capacitățile lor de a acționa creativ pentru că strategiile jocului sunt, în fond strategii euristice, în care se manifestă istețimea, spontaneitatea, inventivitatea, inițiativa, îndrăzneala etc. Chiar și în jocul didactic, care are reguli stricte de desfășurare, se poate rezolva o sarcină didactică într-un chip nou, deosebit, atractiv.

În vederea valorificării la un nivel cât mai înalt a potențialului creativ al copiilor, este necesar ca fiecare cadru didactic să realizeze două acțiuni complementare:

- evaluarea nivelului pe care îl ating diferiți factori ai creativității la fiecare elev;
- găsirea celor mai eficiente modalități de activare, stimulare, educare, formare și dezvoltare a creativității;

La fiecare nivel de vârstă copiii trebuie să fie învățați cum să învețe și cum să se exprime creator.

Educatorii sunt cei care respectă ideile copiilor, îi ajută să gândească și să-și rezolve problemele singuri. Copiii care sunt liberi să greșească, să exploreze și să experimenteze, se vor simți liberi să inventeze, să creeze și să găsească multiple modalități de a rezolva situațiile întâlnite.

A.S. Macarenco aprecia înalt capacitatea pedagogului de a visa împreună cu copiii, de a-i pasiona prin visul său sau, a-i ajuta să vadă „bucuria de mâine”.

„Copilul să nu știe nimic pentru că i-ai spus, ci pentru că a înțeles el însuși să nu învețe știința, ci s-o descopere.” JEAN-JACQUES ROUSSEAU

BIBLIOGRAFIE

1. AL. Roșca: Creativitatea, Colecție, Orizonturi, Editura Enciclopedică Română, București, 1972
2. U. Șchiopu: Psihologia Copilului, Educația Didactică și pedagogică 1967
3. C. Cojocaru: Creativitate și inovație, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1975
4. E. Claparedé: Psihologia copilului și pedagogia experimentală, E.D.P., 1975

Întocmit prof. Țicle Codruța-Ioana

ȘCOALA GIMNAZIALĂ “GHEORGHE LAZĂR” ZALĂU

Str. Gheorghe Lazăr, nr 59A, loc. Zalău, jud. Sălaj, cod postal 450010